

met bewoners van de Stationsweg. Ook uit de mail die burgemeester Bats om 12.30 uur naar de gemeenteraad stuurt, blijkt dat gemeente en politie zich concentreren op de Stationsweg en de woning van Merthe. Ze hebben de beelden van de film Project X op het netvies, honderden feestgangers die een villa slopen. Zoiets willen ze voorkomen. Maar hoe het zal gaan als duizenden jongeren ondanks alles naar Haren komen, en zich voor de dranghekken verzamelen, wordt minder goed uitgered. Het zal ze opbreken.

Rob Bats is vastbesloten 'het klein te houden'. Hij blijft zijn mantra herhalen: er komt geen feest. Ook geen alternatief feest. Daar is wel even sprake van als ondernemer Chris Garrit, de nachtburgemeester van Groningen, zich meldt. Voor 51.000 euro wil hij alles regelen, d's podium, beveiliging, EHBO. Op een weiland langs de A28; hij heeft zelfs al toestemming van de eigenaar. Het weiland is groot genoeg voor drieduizend mensen, maar de grond is zompig, de veiligheid kan niet worden gegarandeerd en zo'n feest kan nog meer mensen lokken, zegt het operationeel team tegen de lokale driehoek. Moeten we schakelen, vraagt die driehoek zich later die middag af. Het hoeft niet. Moet het dorp vrijdag helemaal worden afgesloten? Niet nodig, besluiten ze, want er zijn geen aanwijzingen dat er relschoppers komen; het publiek dat wel komt, zal 'gezellig' zijn. Het aanbod van Garrit, dat eerst als een mooie oplossing werd omarmd, wordt ook afgewezen, omdat ze het risico van verstoring van de openbare orde niet wil lopen.

Raadsleden zijn er niet gerust op en vragen meer informatie. Vanaf 17.00 uur praat Bats de fractievoorzitters een half uur bij. In het beste geval, vertelt hij, komen er vrijdag pakweg honderd jongeren naar Haren, en loopt het toch nog met een sissert af. Maar het is realistisch, zegt Bats, om uit te gaan van vijfhonderd tot duizend bezoekers. En dan is er nog een derde, worst-case-scenario: enkele duizenden feestgangers.

En hooglians? Moeten we rekening houden met relschoppers, vraagt een raadslid aan politiemensen. Op Facebook hebben zich - ook voor de politie zichtbaar - enkele notoire voetbalfans gemeld. Maar als een raadslid aanwijzingen zegt te hebben dat er vierhonderd hooglians naar Haren komen, wordt dat weggevoerd. Van zo'n groep is niets bekend. En de politie kan niet reageren op wat er niet is.

Na afloop van de bijeenkomst zijn niet alle raadsleden er gerust op. Op internet circuleren kaartjes met 'dranktrouwen', Mariska Sloot (Gezond Verstand Haren) heeft afgepekipd dat op Facebook grote groepen met elkaar afspreken bij het station, niet ver van het huis van Merthe. En hoe kan het eigenlijk dat er op het opgebroken plein voor het gemeentehuis nog stapels stenen op pallets staan - is dat niet wat onverstandig?

Die donderdagavond bezoekt wethouder Theo Sieling een 'buffetbijeenkomst' van Ondernemend Haren. Sieling herhaalt de boodschap van Bats: we weten niet wat we wel kunnen verwachten. En u bepaalt als winkeleur zelf of u tijdens de koopavond open blijft. Op de achtergrond is politiek beschikbaar. En als het toch misgaat, zegt Sieling, kunt

u bellen met 0900-8844 - het landelijk telefoonnummer voor de politie voor niet-dringende gevallen. Gealarmeerd klinkt de wethouder niet.

Bloemenkweker Van der Mei meldt zich bij de bijeenkomst met zestig bewoners van de Stationsweg. Hij mag niet naar binnen - Van der Mei woont om de hoek. Als hij het verhaal over zijn braakliggende terrein vertelt, wordt Van der Mei alsnog binnengelaten. De bewoners van de Stationsweg krijgen het advies hun auto's binnen te zetten en tuimelbaar weg te halen. Vrouwen en kinderen kunnen beter vertrekken. De vrouw van huisarts Vries vertrouwt het dan al niet, en zal paspoorten en fotoalbums bij vrienden in bewaring geven.

Dan legt Van der Mei uit dat ook een zijstraat moet worden afgesloten, de Poorthofsweg, om te voorkomen dat feestgangers via de binnentuinen alsnog bij het huis van Merthe kunnen komen. De politie zal een dag later een grote bouwlamp op zijn terrein zetten. De zijstraat wordt afgesloten. En Van der Mei zal zich erover verbazen dat de politie op zijn terrein geen peloton ME paraat houdt - 'dan ben je binnen een minuut op de plaats van het onheil', zegt hij nog tegen zijn vrouw Gea.

Rob Bats geeft die avond een persconferentie. Hij komt onzeker over. Op veel vragen heeft de burgemeester geen ander antwoord dan dat het crisisteam 'alle scenario's achter de hand houdt'. Hij vertelt, het verrast de aanwezige pers, dat er 'alternatieve opvang' wordt geregeld. Op de voormalige voetbalvelden van de VV Gorecht, aan de oostelijke rand van het dorp.

Dat Gorechtplan zal in het water vallen. En verder zegt Bats wat hij al dagen zegt. Er komt geen feest. Maar niemand lijkt de burgemeester helemaal serieus te nemen. Hoe vaak Bats het ook zegt.

Platte pet

Vrijdag 21 september, 11.00 uur Vrijdagochtend is het stil in Haren, net zo stil als anders. Mooi weer ook voor eind september. Op sommige plaatsen staan dranghekken. Om de pallets met stenen op het opgebroken Raadhuisplein zijn hekken geplaatst. In de Stationsweg lopen enkele agenten. Op dringend advies van de politie verlaat de familie Weusthuis het dorp. Een voor die avond geplande 'vossenjacht' en de 'hogehakkerace' zijn

afgelast. Maar verder wijst nog niets erop dat er meer aan de hand is dan een dag eerder, of op alle andere dagen van het jaar.

Behave in het gemeentehuis. Die vrijdagochtend komt daar de lokale driehoek weer bijeen, Bats, Fahner van het OM en politiefhebber de Lange. Nog steeds willen ze 'het klein houden', low profile. Maar wat betekent dat voor de aanpak? Een dag eerder is een Staf Grootschalig & Bijzonder Politiepreken (SGB) in het leven geroepen, die de strategie bepaalt en het politieoptreden coördineert. Sommigen in het korps zijn kritisch. Ze verbazen zich erover dat Marion Latour, die omvervaren heet te zijn, het commando krijgt over het SGB. Ook vinden ze dat er een cordon om het dorp moet worden gelegd, maar de 'driehoek' heeft eerder besloten het dorp niet af te sluiten. Wel komt er een noodverordening, naar de tekst moeten juristen nog kijken.

Nu adviseert Fahner 'op te schalen' naar GRIP3 - de derde fase van de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure. In die regulering ligt vast wie het bij rampen voor het zeggen heeft, om zo hulpverleners beter te kunnen laten samenwerken. Een beperkt incident waarbij verschillende hulpverlenersdiensten moeten overleggen, krijgt de status GRIP1. Als er gevolgen voor 'de omgeving' zijn, wordt het GRIP2. Wordt het welzijn van grote groepen van de bevolking binnen één gemeente bedreigd? GRIP3.

Hoewel de driehoek een dag eerder GRIP2 nog onnodig vond, stelt Fahner nu dat Haren een kleine gemeente is die wordt geconfronteerd met een onbekend fenomeen. We moeten opschalen naar GRIP3, stelt zij. De politietop vindt van niet. Die wil uitstralen dat er weinig aan de hand is, voorkomen dat het beeld ontstaat dat Haren zich voorbereidt op een ramp. De discussie is stegv. Bats moet de knoop doorhakken; hij besluit tot GRIP3. Daarmee neemt hij formeel ook de leiding; bij GRIP2 zou de politiefhebber de leiding hebben gehad.

In het gemeentehuis wordt een crisisteam ingericht. Aan de Sontweg in Groningen wordt een operationeel team ter ondersteuning opgezet met uiteindelijk circa zestig mensen, onder wie twee of drie specialisten van de regionale inlichtingendienst RID, die nu permanent de sociale media in de gaten houden. In het gemeentelijk beleidssteam (GBT), dat's middagen voor het eerst bijeenkomt, wordt geopperd de feestgangers door te sturen naar de binnestad van Groningen. Er komt niets van terecht, alhoewel de gemeente Haren om 19.20 uur nog zat twitteren dat er geen feest is in Haren. 'In Groningen ben je welkom.'

Rond de middag luncht Max van den Berg, commissaris van de Koningin in Groningen, op kinderboerderij Mikkeldhorst in Haren met raadsleden. Zijn geplande bezoek aan het dorp is afgezegd, maar de lokale gaar door, zonder burgemeester Bats en loco-burgemeester Remo Kouwenhoven, maar in aanwezigheid van de wethouders Theo Sieling en Theo Berends. Uiteindelijk gaat het aan de statofers over Project X. Sommige raadsleden tillen er niet al te zwaar aan. Anderen doen dat wel. D66-raadslid Marjan Bachman zou die avond alleen thuis zijn, maar belt haar man om te vragen of hij toch niet naar huis wil komen. 'Op de een of andere manier hing er iets in de lucht.'

In de loop van de middag wordt wat komen gaat, lang-

zaam zichtbaar. Op de Stationsweg zoekt NOS-verslaggever Jeroen Wollars met een cameratam naar jongeren die 'voor Merthe' komen. Hij maakt nog geen item voor het nieuws en wij wilden niet de ophof en het vertier verzorgen waar ze zo naar op zoek waren. We registreren het nieuws, we willen er geen onderdeel van worden', zal Wollars later verklaren.

Dat verandert pas als gemeenteambtenaren straatnambordjes aan de Stationsweg verwijderen, niet omdat ze daarmee de baan onvindbaar willen maken, maar omdat die bordjes geliefd roofgoed kunnen worden. Met andere journalisten neemt Wollars ook een kijkje op het Gorechterein, waar de gemeente vroeg in de middag vier bij Bo-ner gehuurde mobiele lichtmasten laat plaatsen. Als dat nieuws via internet rond gaat, wordt dat op Facebook onmiddellijk uitgeleasd als 'er komt dus toch een alternatief feest', waarna de geruchtenstroom aanzwelt. Kraantje Pappie, Yellow Claw, Ruud de Wild, Feestje.

Tot laat in de middag is in het dorp niet bijster veel aan de hand. Op de hoek van de Stationsweg hangt schooljeugd rond. Bakker Haafs verkoopt koekjes in de vorm van een X, de Burger King in Groningen een 'Project X Menu'. Sommige Hareners zien 'Golfjes' door het dorp rijden die ze anders nooit zien, met 'jeugd die hier niets te zoeken heeft'. Een raadslid Sloot hoort dat vijf of zes auto's met Ajax-hoeligans op weg zijn naar Haren (later zal een woordvoerder van de Ajax-supporters zeggen dat hij de geruchten kent, maar dat er geen Ajax-fans georganiseerd naar Haren zijn gegaan). De ene na de andere satellietwaggen van omroepen komt aanrijden; de meeste stellen zich op in het plantsoen aan de westkant van de Stationsweg. Alleen RTL Noord kiest de oostkant, bij de Oosterweg, en zal daar met gemengde gevoelens op terug kijken, als blijkt dat de rellen zich die avond afspelen in de dorpskern aan de westkant.

Terughoudend en geconsolideerd

Vrijdag 21 september, 18.00 uur Met wat vrienden drinkt de 40-jarige Groninger Arnold D. in een café in de stad Groningen een biertje als ze op de radio horen over het feestje in Haren. Op Facebook heeft hij onder zijn bijnaam 'Beer' al vanaf het eerste begin bericht geplaatst op de pagina Project X. Hij reageerde op posts van GHIC (wat staat voor Groningen Hooglians Crew), een leidende figuur van de harde supporterskern van FC Groningen, de Z-side, die later toegeeft dat hij met wat kameraden in Haren was. 'Maar we hebben niet meegedaan met de rellen, dat is het enige wat we zeggen'. Het feestje in Haren lijkt ook Arnold - kaal hoofd, tattoo's op zijn handen - wel wat. Even kijken. Uit nieuwsgierigheid. Met een taxi rijden Beer en een vriend naar Haren. Onderweg kopen ze nog een krat beer. Volwassen lam zal hij flessen gooien naar de politie, en een uur of wat later met een grote hoofdwind en striemen op zijn rug wakker worden in een hoofd.

Als Beer en zijn maat bij de Stationsweg aankomen, is het laans je met dranghekken afgezet. Er staan enkele agenten 'met platte pet'. Het draaiboek dat ze om drie uur hebben gekregen meldt dat hun optreden 'terughoudend en

geconsolideerd' moet zijn. Dat gaat prima als rond etenstijd het aantal nieuwsgierigen wat lijkt af te nemen. Maar de media gaan niet weg, en langzamerhand wordt het weer drukker. Steeds meer vrolijke en zingende jongeren melden zich, sommigen met feesthoedjes, een enkele met een lk-ben-erbij-T-shirt. Net Koninginnedag, denken ze. Het loopt zo'n vaart misschien niet, moet de overheersende gedachte zijn in het crisisteam. Nog steeds rekenen ze op 'een leuk feestje'. Het is de vraag of het crisisteam aan het begin van de avond wel goed zicht heeft op wat er werkelijk gebeurt. Er zijn scenario's opgesteld van het aantal te verwachten feestgangers - maar dat zullen er meer blijken te zijn. Ze mogen geen alcohol drinken op straat, maar geen agent lijkt dat te willen of te kunnen handhaven - het zou de uitgelopen sfeer geen goed doen. Slijterij Mitra en supermarkten C1000 en Albert Heijn zijn van tevoren niet benaderd door de gemeente. Ze weten niets van een drankverbod, alhoewel burgemeester Bats later tegen de raad zegt dat de gemeente heeft laten vragen 'prudent' om te gaan met drankverkoop.

Hoe het ook zij, de politie legt feestgangers met AH-karretjes vol beer geen strobreed in de weg. Het wordt steeds drukker en op straat drinken jongeren wodka uit flessen. Er komt zelfs een biertaxi het dorp in. En bij de viswinkel in het centrum wordt openlijk cocaine verhandeld, die in zakjes op de picknickbank ligt uitgesteld. Op het platelandstation van Haren komen groepen groepjes aan, met tassen vol drank, die wat bedremmeld om zich heen kijken. Op het perron staan agenten en NS-medewerkers, vijf in getal. Hoewel burgemeester Bats een avond eerder nog heeft verklaard dat jongeren linea recta zullen worden teruggestuurd, lopen de jongeren het perron af en het dorp in.

Iets later loodst een motoragent een groep van honderd tot tweehonderd jongeren van het station naar het Gorechterein, in de plannen van Bats de 'alternatieve opvanglocatie'. 'Waar is dat feestje', scanderen ze. Op de Oosterweg kijken ze verbouwereerd naar de uitgestroven grassvelden, de geïmproviseerde verlichting, en de weilanden verderop. Waar dat feestje is?

Niet hier, besluiten ze, en maken rechtsomkeert, terug naar het dorp. Als Danny ten Hoove even na acht uur met twee vrienden op het Gorechterein aankomt, staat daar jongeren die steeds bijeenkomen omdat 'er hier een alternatief feest zou zijn'. Met een bus vol geluidsparepartuur is Danny uit Hoogezand gekomen. Hij wil muziek draaien op het terrein, maar heeft geen toestemming. En de sfeer wordt steeds grimmier. Danny belt de politie. 'We hebben muziek bij ons en we willen helpen. Maar de politie heeft wel iets anders te doen. Danny geeft voor de zekerheid zijn 06-nummer. Een half uur later belt een agent hem terug. Waar tot dusver stug was volgehouden dat er geen feestje in Haren was, hoort Danny nu dat 'we alle hulp kunnen gebruiken'. Als ze muziek willen draaien, moeten ze dat vooral doen. De gemeente, zegt de politiemann, heeft daar expliciet toestemming voor gegeven. Prachtig denkt Danny, die inmiddels contact heeft met de manager van Kraantje Pappie; die

